

SNOEZELLEN

– et sansestimulerende miljø
med plads til ro og fordybelse

Louise Sørensen
Børnefysioterapeut
Specialbørnehaven Solsikken
louise.sorensen@silkeborg.dk

Hvad er Snoezelen?

Snoezelen er af hollandsk oprindelse og er sammensat af to ord, snuffelen og doezelen. Oversat til dansk har disse to ord betydningen at snuse og døse. Går man ind og kigger på betydningen af hvert af de to ord individuelt, vil ordet »snuse« dække den mere opdagende og undersøgende del, imens »døse« vil dække den mere afslappende og rolige del¹. Ved så at kombinere disse to ord, har man forsøgt at indfange den sanse- og følelsesmæssige oplevelse, som Snoezelen giver².

Snoezelen var en tankegang, der startede i halvfjerdserne, da man skulle begynde at finde fritidsbeskæftigelse for ud-

viklingshæmmede i Holland. Man oplevede som personale, at man gennem bestemte sanseindtryk, kunne forbedre kommunikationen og adfærden hos borgere med svær udviklingshæmning. Der blev derfor åbnet sanse-cafeterier, hvor borgerne kunne modtage forskellige sansestimuli. Det var fra disse sanse-cafeterier, at principperne til Snoezelen blev udviklet³.

Snoezelen blev indført i Danmark af Maurits Eijgendaal (forstander af børnehjemmet Solbo), da han i 1989 havde indvielse af Snoezelhuset på Solbo. Herfra bredte konceptet sig til resten af Danmark og Skandinavien^{2,3}.

Snoezelen på Solbo

Snoezelen på Solbo består af seks rum, der hvert har sit sansemæssige fokus; det blå rum (taktilt rum), gangen (lyd & lys korridor), det grønne rum (kuglerum/boldbassin), det hvide rum (visuelt rum), det gule rum (lydrummet) og glasrummet (spabad). Ud over de nævnte rum findes også et teknikrum, hvorfra de forskellige sanseindtryk kan reguleres (*Snoezelen som redskab til et bedre liv*). Der findes liftsystem i de fleste af Snoezelens rum, ellers er der en mobilift til rådighed.

Det blå rum kaldes også for det taktile rum, da det primært anvendes med henblik på taktile stimuli, gennem massage og berøring. I det taktile rum findes en briks samt forskellige æteriske olier som kan anvendes til massage. Over briksen findes et spejl samt en stjernehimme så barnet kan se sig selv, imens det modtager taktil stimulation. Udover briksen findes der også en tunnel i rummet, hvori der tændes et lys, når brugeren kravler igennem.

Det grønne rum er der, hvor boldbassinet står. Det er et rum, hvor der er fokus på de proprioceptive stimuli, som boldene giver, når kroppen er nede i bassinet. Bassinet består af hårde hvide bolde, som tager farve alt efter »farvespejlets« indstilling. »Farvespejlet« kan have forskellige indstillinger, som eksempelvis automatisk skift af farverne eller skift af farverne ved brug af O1-kontakt. Farvespejlet, som hænger på væggen, reflekterer farverne ned i de hvide bolde, så de kommer til at ligne farvede bolde. Når barnet ligger i boldbassinet og kigger op, ser barnet op på en stjernehimmel.

Det hvide rum er primært det rum, hvor barnet kan få forskellige visuelle sanseindtryk. Rummet er hvidt på både vægge, loft og gulv. Gulvet er bestående af madrasser, puder, skråpuder og en opvarmet vandseng. De visuelle indtryk kommer fra forskellige former for lysprojektion. Dette indebærer filmklip eller stillbilleder, lysprojektioner på vægge med skiftende motiver, boblerør med skiftende farver, en spejlkugle kombineret med et farvespejl, samt en lyshimmel. Det hele er styret fra en fjernbetjening, hvilket gør det muligt at tilpasse de forskellige stimuli til det enkelte barn, så der ikke sker en overstimulering.

Det gule rum – er rummet, hvor lyden spiller en central rolle. Rummet er indrettet med en resonanskasse og en opvarmet vandseng, begge har højtalere monteret, så musikken både kan høres og mærkes. Over vandsengen er opsat en skærm, der kan reflektere lyden i lys og farver. Hvis barnet ligger på resonanskassen, kan lydene mærkes som kraftige vibrationer, og hvis barnet har behov for, at vibrationerne er mere dæmpede, kan dette opleves i vandsengen.

Glasrummet er det rum, hvor spabadet er. Her er det muligt at få vand- og luftmassage. Udover spabadet er der også placeret en briks til af- og påklædning og et lille cafébord inklusiv stole. I glasrummet hænger også en hængeskøjle, hvor barnet kan få vestibulære stimuli.

Fordelingsgangen er fyldt med sansepåvirkende aktiviteter. Gulvet i gangen er inddelt i forskellige felter, som kan startes fra teknikrummet og blive til et lysgulv, der skifter farve. Langs væggene er forskellige røre-flader, der giver varierede taktile stimuli. I gangen findes også en lydpaletto, hvor barnet selv kan skabe auditive sanseindtryk. Når barnet trykker på en O1-kontakt får det respons via forskellige lyde, dette kan eksempelvis være i temaer som transportmidler eller delyde. I den sidste del af gangen er opsat et spejl og fiber-optiske rør, i forbindelse hermed er opstillet en SenSit stol. SenSit stolen er fyldt med kugler, der stimulerer kroppens berørings- og muskelledsans. Tyngden fra kuglerne er med til at øge kropsbevidstheden og give motorisk ro.

Specialbørnehaven Solsikken – et behandlingstilbud.

Børnehaven er normeret til 10 børn fordelt på to stuer. Vi arbejder tværfagligt omkring barnet og arbejder ud fra barnets ressourcer. Herudfra udarbejdes specialpædagogiske og terapeutiske handleplaner, som danner grundlag for barnets dagligdag i børnehaven.

I løbet af en børnehøveuge tilbyder vi børnene forskellige sansemæssige oplevelser både i og udenfor børnehaven. Dette sker bl.a. ved brug af legeplads, Snoezelen, skoven samt aktivitetstavler og lokaler, der er skabt specifikt til vores målgruppe. En gang i ugen er børnene også til svømning i varmtvandsbassin.

Børnene i børnehaven er fra 0-6 år og har alle en varig og betydelig nedsat funktionsevne. Herudover har de flere diagnoser bl.a. autismespektrum forstyrrelser, epilepsi, Downs syndrom, cerebral parese, ADHD og sensorisk autonom neuropati.

Snoezelen som terapeutisk redskab

Når jeg som fysioterapeut går i Snoezelen med et barn, er aktiviteten oftest den samme, som hvis en af pædagogerne går i Snoezelen med samme barn, men vores faglige fokus vil være forskellig. Jeg vil som terapeut se mere på, hvad det gør ved barnets sansemotoriske oplevelse, hvorimod en pædagog eksempelvis vil se på det samspilmæssige. Tværfagligt er vi hinandens forudsætning for, at barnet bliver mødt i et udviklingsstøttende samspil og samtidig støttes sansemotorisk. Vi inspirerer hinanden til at anvende hinandens faglighed. Hvor jeg eksempelvis, gennem et Marte Meo forløb, har fået mere kendskab til vigtigheden af det gode samspil med barnet, kan pædagogerne anvende den terapeutiske viden til eksempelvis den gode lejrning. Vi inspirerer hinanden til at blive bedre.

I min hverdag kan jeg anvende Snoezelen til alle børnene i børnehaven, men tilpasser brugen til det specifikke barn som jeg er sammen med. En gang om ugen er jeg i Snoezelen med det formål at anvende glasrummet og spabadet. Dette er med fokus på, at de børn, som har indskrænket ledbevægelighed, når de ligger på madrasser, kan få en oplevelse af mere frihed, når de er nede i det varme vand. Her oplever jeg, at børn, der normalt ikke har aktivitet i UE, viser aktivitet, når de sænkes ned i vandet.

Flere af vores børn i børnehaven er motorisk urolige og har behov for at mærke sig selv og blive afgrænset. Til dette anvendes det gule rum (lydrummet), hvor jeg så har barnet

på resonanskassen med en kugledyne svøbt tæt om sig. Musikken, der er sat på anlægget og som kan mærkes i resonanskassen, er musik med meget bas. Det gør, at barnet kropsligt modtager kraftige stimuli fra resonanskassen og samtidig er afgrænset ved hjælp af kugledynen – denne kombination giver barnet motorisk ro, hvilket giver mulighed for fordybelse til eksempelvis samspil eller kommunikation med barnet.

Når man træder ind i Snoezelen, mærker man hurtigt mulighederne for at fordybe sig med barnet. Når jeg eksempelvis arbejder med at styrke et barns hovedkontrol liggende på maven, er jeg ofte i det hvide rum. Her kan lysene og lyden fra boblerørene motivere barnet til at løfte hovedet mere aktivt. Samtidig anvender jeg også de lejringspuder, der er til rådighed for at støtte barnet bedst muligt. Flere af vores børn bliver tiltrukket af lysene og lydene fra boblerørene, derfor bliver dette et godt fysio-terapeutisk redskab.

Alt i alt er Snoezelen et vigtigt terapeutisk redskab i min hverdag, da jeg kan tilpasse de forskellige stimuli og muligheder til det enkelte barns behov og handleplan.

Snoezelen bliver flittigt anvendt af børnene, der bor på Solbo og børnene i Specialbørnehaven Solsikken. Herudover udbredes Snoezelens tankegang gennem oplæg og kurser samt udlejning.

Referenceliste:

1. Snoezelen, Autismeforeningen <http://autismeforening.dk/viden-center/temaArtikelSe.aspx?id=64>
2. Gerda Andersen; Conny Backmann; Henrik Caspersen; Gunner Dalgaard; Astrid Helligsøe; Jesper Holst; Maren Jensen; Else Knold; Lene Møller; Anette Olsen; Elin Sonne; Poul Svejstrup; Annette Sørensen; Dørthe Sørensen (1998). *Snoezelen som redskab til et bedre liv*. Århus Amts Trykkeri
3. Konceptet Snoezelen – VISS. http://www.snoezelnet.dk/uploads/2/3/1/7/23177908/hvad_er_snoezelen_.pdf